

UPPFÖLJNING

ANDT-arbetet i Stockholms län 2014

Alkohol
Narkotika
Dopning
Tobak

ANDT

Innehåll

UPPFÖLJNING AV HANDLINGSPLAN FÖR ANDT-FRÅGOR I STOCKHOLMS LÄN 2014	3

Förkortningar och begrepp	4

Mål 1: Tillgång till narkotika, dopningsmedel, alkohol och tobak ska minska.	10

Mål 2: Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak.....	18

Mål 3: Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska.	22

Mål 4: Antal personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.	31

Mål 5: Personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgång till vård och stöd av god kvalitet.	38

Mål 6: Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.	41

BILAGA 1	48

BILAGA 2	49

FOTNOTER.....	52

ANDT

Uppföljning av handlingsplan för ANDT-frågor i Stockholms län 2014

2012 antogs styrdokumentet "Strategi och handlingsplan för ANDT-frågor i Stockholms län 2012–2015"¹ av Stockholms läns landsting, Polismyndigheten region Stockholm (nedan kallad Polisen), Tullverket och Länsstyrelsen i Stockholms län. Nedan ses en uppföljning av handlingsplanen för den verksamhet som har genomförts inom myndigheterna under 2014. I Läns-samarbetsgruppen för ANDT-frågor i länet finns även företrädare från Kommunförbundet Stockholms Län och Stockholms stad samt, sedan 2014, Kriminalvården. Tullverkets och Kriminalvårdens uppföljning av genomförda insatser relaterade till ANDT-strategin redovisas i bilagor.

¹ "Strategi och handlingsplan för ANDT-frågor i Stockholms län 2012-2015" finns att ladda ner på <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm>

Förkortningar och begrepp

ANDT	Alkohol, narkotika, dopning, tobak
AUDIT	Standardiserat frågeformulär om alkoholkonsumtion
BHV	Barnhälsovård
CAMM	Centrum för arbets- och miljömedicin vid Stockholms läns landsting
CAN	Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning
CES	Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin vid Stockholms läns landsting
CeFAM	Centrum för allmänmedicin vid Stockholms läns landsting
CHIS	Centrum för hälsoekonomi, informatik och sjukvårdsforskning vid Stockholms läns landsting
HSF	Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen, Stockholms läns landsting
MHV	Mödrahälsovård
KBV	Kustbevakningen
KSL	Kommunförbundet Stockholms län
SKL	Sveriges kommuner och landsting
SLL	Stockholms läns landsting
SLSO	Stockholms läns sjukvårdsområde
SMADIT	Samverkan mot alkohol och droger i trafiken
STAD	Stockholm förebygger alkohol och drogproblem, vid SLLs Centrum för Psykiatriforskning

Upprätthållen och utvecklad organisation av det regionala ANDT- förebyggande arbetet

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Regelbundna möten med länsamarbetsgruppen för ANDT-förebyggande arbete	Länsstyrelsen i samverkan med andra regionala aktörer	Antal möten, uppföljning av "Strategi och handlingsplan 2012-2015"	Tre möten har genomförts 2014 (ett möte ställdes in). Avstämning med alla länsamarbetsgruppens organisationer och utförda åtgärder i detta dokument.
Berörda länsaktörer lyfter ANDT-frågorna i egen verksamhetsplan	Respektive myndighet och aktör	Rapportering vid möten med länsamarbetsgruppen, sammanställning i dokument om spridning av ANDT-strategin	ANDT-frågorna (samordning och tillsyn) finns i Länsstyrelsens verksamhetsplan och årsrapport för 2014.
Utveckla samverkan med andra satsningar och aktörer i länet som tangerar ANDT-frågorna	Länssamarbetet inom ANDT-frågor	Rapport vid möten med länsamarbetsgruppen	Närliggande satsningar där Länsstyrelsen varit involverade under året: • Kommun-polissamverkan • Social oro/sociala risker
Utveckla samverkan med ideella organisationer genom bildande av referensgrupp	Länssamarbetet inom ANDT-frågor	Antal möten, antal deltagande organisationer	Under 2014 har ett möte med länets ideella organisationer på ANDT-området anordnats av Länsstyrelsen. Ett 40-tal organisationer bjöds in, 19 personer deltog och fokus för träffen var Stockholmsenkätens resultat.

Upprätthållen och utvecklad organisation av det lokala ANDT-arbetet

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Erbjuda nätverksträffar för ökad kompetens och erfarenhetsutbyte för preventionssamordnare	Länsstyrelsen, SLL/CES och Stockholms stad	Antal träffar och deltagare, utvärderingar av träffarna	Fem Spindelklubbsträffar har anordnats i år med utbildning och erfarenhetsutbyte för preventionssamordnare i länet. Vid vissa träffar har även samarbetspartners till samordnarna bjudits in att delta. Deltagarantalet har varierat mellan 24 och 47, med ett genomsnitt på 35 personer/träff. Särskilda uppföljningar för de olika nätverksträffarna har också genomförts. Teman: • Samverkan som mål, medel eller lösning • Ansvarsfull alkoholserving • Stockholmsenkäten 2014 och Prevention som profession • Förebyggande föreningsliv – hur når vi dit? • Föräldrastöd Enligt länsrapport 2013 uppgav alla kommuner i länet² utom en att de deltar nätverket i stor utsträckning (16 kommuner) eller i viss utsträckning (8 kommuner). Av de som deltar tycker alla utom en att nätverket gett stöd till det kommunala ANDT-arbetet varav drygt hälften fått stort stöd av nätverket och knappt hälften fått visst stöd. I flera länsdelar samt inom Stockholms stad finns andra nätverks för preventionssamordnare.
Erbjuda nätverksträffar för ökad kompetens och erfarenhetsutbyte för tillsynshandläggare tobak och alkohol	Länsstyrelsen	Antal träffar och deltagare, utvärderingar av träffarna	Tre tillsynsnätverk finns: ett för alkoholhandläggare, ett för tillsynspersonal gällande folköls- och tobaksförsäljning i detaljhandeln och ett för tillsynspersonal för rökfria miljöer. Totalt har tio nätverksträffar anordnats för de tre nätverken under 2014 med ett genomsnittligt deltagarantal på 23 personer.
Regionalt stöd till lokala samordningsfunktioner och tillsynsansvariga	Länsstyrelsen	Uppföljning av insatser, brukarundersökning	Länsstyrelsen erbjuder stöd och råd på mail och telefon till kommunernas tillsynshandläggare och ANDT-samordnare så gott som dagligen. 2014 har ingen brukarundersökning gällande Länsstyrelsens ANDT-arbete genomförts.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Bidra med statistik och underlag till regionala och lokala nulägesbilder	Länssamarbetet	Antal regionala och lokala kartläggningar som används	SLL: Longitudinell analys av hälsokonsekvenser (t.ex. bruk av ANDT) bland personer utsatta för hot och våld i nära relationer, rapport 2015; Analyser av samband mellan ungdomsarbetslöshet och ohälsa, inkl. bruk av ANDT, faktablad 2014, rapport 2015; Rapport "Alkoholkonsumtionen i Stockholms län 2004-2012; Faktablad "Upplevda för- och nackdelar med att dricka alkohol och hur det påverkar riskbrukare i deras avsikt att minska sitt drickande". Före årsskiftet: Rapport om vad som händer med alkoholvanorna bland personer som fått alkoholrelaterad slutenvård; Rapport om cannabissmissbruk och dess konsekvenser i Stockholms län. Se länk i fotnot³. SLLs folkhälsoenkät 2014 skickades ut i november och resultaten kommer bl. a att rapporteras i Folkhälsorapport 2015. Länsstyrelsen har tagit fram kommunjämförande data från ungdomsundersökningen Stockholmsenkäten till de 16 deltagande kommunerna och bidragit till att sprida resultaten till kommuner, regionala aktörer och allmänheten via media⁴. Länsstyrelsen sammanställer och presenterar årligen data från Länsrapporten (om kommunernas tillsyns- och ANDT-förebyggande arbete) till länets kommuner.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Erbjuda utbildningsinsatser utifrån behov	Länsstyrelsen, SLL/CES	Antal utbildningsdagar och deltagare	Utöver nätverksträffar för personer som kommunalt arbetar med preventions- eller tillsynsfrågor har ett antal andra konferenser och utbildningar anordnats av Länsstyrelsen: • Konferens om hälsofrämjande skola tillsammans med Skolverket (ca 150 deltagare) • MI-utbildning om tobakslutarstöd för de som möter de grupper som röker mest (15 deltagare) • Utbildnings- och nätverksträff om rökfri skolgård och tobaksfri skola (39 deltagare) • Boosterträffar för cannabisutbildare (20 resp. 32 deltagare) • Informationsträff i april (17 deltagare) och medieträning i juni (19 deltagare) inom ramen för anti-langningskampanjen Hejdå alkoholskador • Tobakskonferens för 150 deltagare från kommuner, polismyndigheter, Skatteverket, Tullverket, Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten Länsstyrelsens ANDT-samordnare och tillsynshandläggare har dessutom deltagit som föreläsare i konferensen Ung i Roslagen, Mot samma mål och Det ofödda barnet i länet samt i olika nationella sammanhang med deltagare från länet såsom grundutbildning för samordnare och i två nationella tobakskonferenser om tillsyn.
Stöd till kommunerna i framtagande och revidering av ANDT-politiska dokument och handlingsplaner	Länsstyrelsen	Antal kommuner med aktuella ANDT-politiska dokument och handlingsplaner	I 22 av 26 kommuner i länet finns ett politiskt program där ANDT-frågorna ingår (enligt Länsrapport 2013). I åtta kommuner är det gällande programmet antaget innan 2011 (när den nationella ANDT-strategin antogs av regering och riksdag).

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Stöd till kommunerna i processarbete kring ANDT-arbete genom genomförande av Community Readiness mätning, återkoppling och förslag på insats	Länsstyrelsen, SLL/CES	Antal kommuner som genomför Community Readiness mätning	SLL genomför inte längre CRM-mätningar efter beslut i CES ledningsgrupp. Länsstyrelsen har upphandlat en aktör som erbjuder länets kommuner CRM-mätningar där Länsstyrelsen delfinansierar mätningarna. 2014 har Rinkeby-Kista, Sundbyberg, Sigtuna, Österåker och Botkyrka genomfört mätningar inom olika områden berörda till social hållbarhet. I en uppföljning genomförd i november 2014 uppger Rinkeby-Kista och Sundbyberg att haft stor nytta av CRM-mätningarna i sina respektive verksamheter. Övriga kommuners svar inväntas.

Mål 1:

Tillgång till narkotika,
dopningsmedel, alkohol
och tobak ska minska.

En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Länets samtliga 26 kommuner ska få ett tillsynsbesök gällande alkohol och tobakslagarna vartannat år av Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Antal genomförda tillsynsbesök	Länsstyrelsen har under året genomfört tillsyn av verksamheten i sjutton av länets tjugosex kommuner. I tolv kommuner har tillsynen avsett hela alkohol- och tobaksverksamheten, i fyra endast kommunens verksamhet kring rökfria miljöer.
Bidra till att metoden Ansvarsfull alkoholservering (AAS) utvecklas, sprids och vidmakthålls i länets kommuner	Länsstyrelsen i samverkan med referensgrupp för Ansvarsfull alkoholservering	Enkätundersökning, antal möten i referensgrupp och utbildningstillfällen	Länsstyrelsen: • Deltagande i styrgrupp för Ansvarsfull alkoholservering i Stockholms stad, två möten • Sammankallande i referensgrupp för studentanpassad Ansvarsfull alkoholservering, tre möten • Nätverksträff för alkoholhandläggare och preventionsamordnare om Ansvarsfull alkoholservering • Utbildningsdag om presentationsteknik samt fördjupning i utbildningsdelen om medicinska skadeverknningar inom metoden Ansvarsfull alkoholservering STAD: Under 2014 har STAD inte haft något ansvar för att sprida AAS i länets kommuner utöver Stockholms stad. I Stockholm stad har vi haft 6 ledningsgruppsmöten och 11 utbildningstillfällen. Polisen: Utbildning för krögare/krogpersonal och vakter: • 12 st. AAS-utbildningar årligen för Stockholms kommun, 6 vår/ 6 höst, skriftlig utvärdering vid varje tillfälle • 8 st. AAS-utbildningar årligen för övriga Stockholms läns kommuner, 4 vår/4 höst, skriftlig utvärdering vid varje tillfälle • 6 st. AAS-utbildningar årligen för Stockholms högskolor i samverkan med studenthälsan, 3 vår/ 3 höst, skriftlig utvärdering vid varje tillfälle (Polisens del vid varje tillfälle á 4 timmar) Tillståndsenhetens tillsynsgrupp medverkar och sitter i ledningsgruppen för STAD-styrgrupp, Länsstyrelsens referensgrupp för studentanpassad AAS och dess ANDT-arbete och Länsstyrelsens nätverksgrupp för kommunens alkoholhandläggare.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Sprida erfarenheter från det utvecklingsarbete kring tobakstillsyn som Länsstyrelsen ansvarar för, "Kollegialt lärande" och näringens egenkontroll	Länsstyrelsen	Antal kommuner/stadsdelar som tagit del av erfarenheterna i projektet "Kollegialt lärande"	Under 2014 har ingen kommun/stadsdel tagit del av kollegialt lärande kring tobakstillsyn. Projektet avslutades under 2013.
Regelbundna gemensamma träffar för preventionssamordnare och alkohol- och tobakshandläggare för att utveckla samverkan mellan tillsyns- och samordningsfunktionerna i kommunerna	Länsstyrelsen	Antal träffar och deltagare, utvärdering av träffarna	De gemensamma träffar som anordnats 2014 har varit en nätverksträff (30 deltagare) och en utbildningsträff (28 deltagare) om Ansvarsfull alkoholservice samt en nätverksträff om Rökfri skolgård – tobaksfri skola (39 deltagare). Utvärderingarna har visat på nöjda deltagarna och utbildningen i presentationsteknik som en del i utbildningen kopplad till Ansvarsfull alkoholservice uppskattades särskilt.
Erbjuda utbildningsinsatser för förtroendevalda och tjänstemän för att öka kunskapen om alkohol- och tobakslagarna, Ansvarsfull tillståndsgivning	Länsstyrelsen	Antal kommuner som tagit del av Ansvarsfull tillståndsgivning, uppföljning av varje utbildningstillfälle	Som ett resultat av kommunalval under 2014 har ingen utbildning för politiker skett under året men ett flertal utbildningar är inbokade under 2015.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Erbjuda utbildningsinsatser för tillsynshandläggare och poliser för att öka kunskaperna om alkohol- och tobakslagarna och tillsynsarbetet	Länsstyrelsen, Polisen	Antal utbildningstillfällen och deltagare, utvärdering av utbildningsdagarna	Länsstyrelsen: En tobakskonferens med 150 deltagare genomfördes i november. Ingen uppföljning genomfördes. Polisen: Tillståndsenheten har genomfört kunskapsutbildning, teori och praktik i Alkohollagen och tillsynsarbete. För polis: • 1 nationell 3 dagars utbildningsinsats i samverkan med bland annat Folkhälsomyndigheten, antal ca 20 st. (skriftlig utvärdering) • 3 stycken 2 dagars tillsynsutbildningar för länet, antal 20 st. vid varje tillfälle (skriftlig utvärdering) • 15 stycken tillsynsutbildningar för Sthlm län, mellan 2-4 timmar teori, mellan 7-20 st. personer (muntlig utvärdering) • Samtliga polisaspiranter i Sthlm city får en halvdags utbildning i tillsynsarbete och alkohollagen (utvärdering muntlig) Avseende utbildningsinsatser kring tobakslagarna har City polismästardistrikt utbildat sin samtliga personal i tobakstillsyn, av Stockholms stads tillsynsmän, med en efterföljande gemensam tobakstillsyn. Ytterligare en tobakstillsyn tillsammans med kommunen har genomförts. Avseende utbildningsinsatser kring tobakslagarna vid Norrorts polismästardistrikt har 3 poliser genomfört en dags extern utbildning. Avseende utbildningsinsatser kring alkohollagarna har för 1-2 år sedan, all nyrekryterad polispersonal fått utbildning inom BAT-konceptet, dvs. en 2-dagarsutbildning med teori och praktiskt genomföra tillsyner på krogar. I distrikten och på närpolisområdena i Stockholms län ser tillsynsarbetet och krogssamverkan väldigt olika ut. Från att göra ett väldigt bra och aktivt arbete till att göra näst intill ingenting. Några närpolisområden har så kallade Krögarråd där kommunen, krögarna och polisen medverkar, mötena är återkommande 2-4 gånger årligen. Några har även ett samverkansavtal mellan kommun och Polis i hur tillsynsarbetet ska genomföras och några har ingetdera. Detta arbete är i stort behov att likformas.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utbilda tillsynshandläggare i att planera och utföra kontrollköp av folköl och tobak (om kontrollköp införs)	Länsstyrelsen	Antal utbildningstillfällen och antal deltagare	Då Folkhälsomyndigheten fått i uppdrag att ta fram informationsmaterial och föreskrifter om kontrollköp 2015 avvaktar Länsstyrelsen att genomföra utbildningsinsatser tills detta finns framtaget.

En effektiv brottsbekämpning av illegal handel/En bekämpning av illegal försäljning via digitala medier

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Fortsatt hög prioritet för att minska illegal handel och införsel av ANDT såväl vid gränser som via post och e-handel som inne i landet avseende punktskattepliktiga varor samt bekämpning av grov organiserad brottslighet	Tullverket, Polisen	Uppföljning av genomförda insatser inom respektive myndighet	Tullverket: Ett tjugotal insatser har genomförts under året gällande ANDT. Se bilaga 2 för fler detaljer. Polisen: I Västerorts polismästardistrikt har narkotikasektionen handlagt flera dopingärenden där försäljning skett via internet.
Sprida och förankra arbetet enligt Kronobergsmodellen i länets alla kommuner för ökad lagföring av dem som tillhandahåller alkohol till minderåriga	Polisen	Antal samverkansavtal där metoden är inskriven, utveckling av antilångningsinsatser	Arbetet mot alkohol bedrivs till största delen i linjeverksamheten, i enlighet med Kronobergsmodellen. Alla polismästardistrikt svarar att modellen används i vissa delar. I Järfälla kommun finns ett samverkansavtal där både Kronobergs- och Linköpingsmodellen finns med. I Norrorts polismästardistrikt är 14 misstankar angående försäljning av alkohol till ungdomar redovisade till åklagare (under tiden 2012-0101-2014-11-25). I Söderort har 5 ärenden initierats med anledning av tillhandahållande av alkohol till minderåriga. Stadsdelarna, i samverkan med systembolaget, brukar genomföra kampanjer i samband med lov, där ungdomar traditionellt dricker alkohol. Erfarenheterna är att ungdomarna upplever det som positivt.

Kampanjinsatser för att öka medvetenheten bland vuxna om ungdomars tillgång till alkohol	Länsstyrelsen i samarbete med CAN, Polisen, kommunerna m fl.	Antal kampanjinsatser, kampanjuppföljningar	Följande kampanjer har genomförts i länet: • Tänk Om med affischer i tunnelbana och pendeltåg vid Valborg, skolavslutning, höstlov och jul/nyår samt lokala insatser i kommunerna. • Hejdå alkoholskador med direktutskick till 3 000 20-åringar i länet, tävling på Instagram och PR-inslag i nyhetsprogrammet ABC samt nationell mediauppmärksamhet. Nationell kampanjuppföljning genomförs 2015-2016. • Lokalt görs ytterligare kampanjinsatser i många kommuner, men information om dessa samlas inte in av Länsstyrelsen. I kampanjen <i>Tänk om</i> är närpoliserna med vid flertal tillfällen. Polisen har stått utanför tunnelbanor och systembolag, i samverkan med t ex stadsdelsförvaltningar och med hjälp av polisens volontärer. Även har information spridits via Facebook. Civil polispersonal har spanat efter langare utanför systembolag.
Regelbundna möten med den regionala gruppen "Samverkan mot illegal tobak"	Länsstyrelsen i samverkan med Polisen, Tullverket, Skatteverket, kommuner	Antal möten, gemensamma utvecklingsområden Rapportering till läns-samarbetsgruppen	Fyra möten har hållits och vid dessa har man planerat tobakskonferens, diskuterat samverkan, erfarenhetsutbyte och omvärldsanalys.

En fungerande lokal och regional samverkan och samordning mellan ANDT- förebyggande och brottsförebyggande arbete

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Översyn av samverkan mellan kommun och polis i länet kring exempelvis ungdomar, systemhotande brottslighet och brottsofferverksamhet Arbeta för att samverkansavtal ska finnas i samtliga av länets kommuner Arbeta för att länets chefsråd samordnar det brott- och drogförebyggande arbetet	Polisen i samverkan med Länsstyrelsen och kommunerna	Direktiv för översynen tas fram 2012 Antal kommuner med samverkansavtal Rapportering från polismyndigheten och kommuner, överenskommelser chefsråden	Länsstyrelsen: Länsrapport 2013 visar att alla kommuner i länet utom en hade en samverkan mellan brotts- och drogförebyggande arbete. I 9 av länets kommuner fanns en skriftlig samverkansöverenskommelse mellan kommun och polis. Polisen: Länspolismästaren i Polismyndigheten Stockholm beslutade i november 2013 om att det inom varje polismästar-distrikt i Stockholms län ska finnas ett strategiskt samverkansforum, där beslutsfattare inom kommun och andra myndigheter erbjuds att i samverkan med polismyndigheten utforma långsiktiga strategier inom de områden som samverkan sker. Detta beslut gäller i avvaktan på beslut med anledning av uppdrag om utveckling av formerna för samverkan mellan polis och kommun. I översynen inför övergången till ny polismyndighet har det framkommit att samverkansstrukturerna fungerar till stora delar bra, men kan samordnas på ett bättre och effektivare sätt. I och med att Polisen övergår i en ny organisation 1/1 2015 har inriktningsbeslut tagits för den nya organisationen, bl.a. nämns krav på att i samverkan hitta gemensamma samverkansstrukturer för polis och kommun, som skapar enhetlighet, med utrymme för lokal anpassning utifrån en gemensam problembild. Under våren 2013 påbörjades ett pilotprojekt i samarbete mellan Polismyndigheten i Stockholms län (Södertälje, Södertörn och Västerort) och Polismyndigheten på Gotland) samt fyra kommuner Stockholms stad, Botkyrka kommun, Södertälje kommun och Region Gotland. Syfte med projektet är att stärka och utveckla befintligt samarbete mellan polis och kommun. Är resultaten lyckosamma är målsättningen att samverkansmodeller och underlag till överenskommelser ska kunna spridas till fler kommuner och regioner. Samverkansavtal finns upprättade mellan polisen och kommunerna Botkyrka och Södertälje och stadsdelarna Spånga-Tensta. Även för Gotland är samverkansavtal upprättat.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Kontaktpoliser tilldelade till alla grund-, gymnasie- och friskolor	Polisen i samverkan med kommunerna	Återrapportering av kontaktpolisverksamhet	I september 2013 beslutade länspolismästaren för polismyndigheten Stockholms län en förändring av kontaktpolisverksamheten. Det nya är att inte alla skolor har kontaktpoliser, utan det ska varje läsår göras en probleminventering, prioritering och beslut ska tas kring vilken/vilka skolor i en kommun/stadsdel som ska ha kontaktpolis knutna till sig. Innan beslutet fattas ska dialog och samråd ske med skolledningarna.
Utvecklingsarbete mot cannabis inom ramen för Trestad 2 TobaksEffekt Kvalitetsstandarder för förebyggande arbete Utbildning av vuxna i ungas närhet, "Ungdom i storstad" Uppföljning och analys genom UngDOK (Maria Ungdom Stockholms stad) Interaktiv ungdomsportal	Stockholms stad i samarbete med bl.a. Göteborgs stad, Malmö stad och SLL/STAD	Återrapportering från Trestad 2 till Socialdepartementet samt referensgruppen för nationella cannabis-satsningen	Arbetet pågår, rapportering enligt plan inom Trestad 2. Tillägg ska inom Trestad 2 preventionsprofilen samt MUMIN. Interaktiv ungdomsportal har överförts till informationsinsatser m.m. i samarbete med framtid Stockholm. STAD är med och genomför en uppföljande enkätundersökning samt sitter med som Stockholms forskarrepresentant i den nationella övergripande forskargruppen.
Kunskapscentrum inom området våld i nära relationer ska inrättas för att stödja SLL:s arbete och verka för samordning med olika aktörer.	SLL	Antal genomförda utbildningar, antal deltagare, antal verksamheter med skriftliga rutiner. Rapport till Socialstyrelsen 2013.	Uppföljning av denna insats redovisas inte inom ramen för ANDT-planen då en regional plan för insatser mot våld i nära relation har upprättats.

Mål 2:

Barn ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak.

Färre barn ska födas med skador orsakade av alkohol, narkotika, dopning eller tobak

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Screening och information till blivande och nyblivna föräldrar om skadeverkningar orsakade av ANDT	SLL/MHV:	Andel gravida rökare vid inskrivning, AUDIT till alla gravida	Alla får frågor om rökning och snusning och ca 95 % besvarar AUDIT .
Erbjuda stöd till föräldrar med tobaksberoende	SLL: MHV och BHV	Andel gravida rökare/ snusare vid grav. vecka 32 samt vid barnets inskrivning vid Barnavårdscentral	MHV: Alla får frågor om rök- och snusvanor vecka 32 BHV: När barnet är 0-4 veckor och 8 månader ställs frågor om föräldrars rökvanor MHV och BHV: Rökslutarstöd erbjuds i huvudsak genom hänvisning till Sluta Röka Linjen eller rökavvänjare på vårdcentral
Erbjuda stöd till föräldrar med beroende- och missbruksproblematik	SLL i samarbete med kommunerna	Antal hänvisningar till vårdgivare	KSL: 15 personer har under 2014 utbildats i metoden Föra Barnen på Tal (FBT) och de ska under 2015 utbilda medarbetare lokalt och regionalt inom kommun och landsting i metoden.
Fortsatt implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder inom hälso- och sjukvården	SLL	Fortlöpande rapportering av samordningsinsatser	MHV: 2-dagars utbildning för barnmorskor om graviditet och fetma, ca 250 deltagare BHV: För tredje gången screening med AUDIT bland besökande föräldrar på BVC under vecka 7, samarbete med CAN (och kampanjen "Du spelar roll"), rapport som redovisar utvecklingen över tid av spä- och småbarnsföräldrars alkoholvanor kommer.
Uppföljning av antal barn som föds med ANDT-relaterade skador	SLL	Förlossningsenheterna rapporterar årligen till Socialstyrelsen	Under 2014 startade Rosenlunds Barnhälsovårdsteam, en specialiserad, utökad och individuellt anpassad barnhälsovård med täta hembesök och extra läkarbesök under barnets första 7 levnadsmånader och därefter individuellt anpassad klinisk uppföljning av barnet av barnläkare fram till skolstart. Verksamheten bedrivs med utökad samverkan med socialtjänst, vuxenpsykiatri och barnpsykiatri. Målsättningen är att bygga upp ett kunskapscenter till övriga barnavårdscentraler i SLL kring barn vars föräldrar har/har haft en beroendeproblematik.

Barn i familjer med missbruk, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas ändamålsenligt stöd

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utveckling av ett förstärkt föräldra- och barnperspektiv inom missbruks- och beroendevården, överenskommelse mellan KSL, HSF och SKL genom att personal erbjuds delta i fördjupningsutbildningen "Att stärka barn- och föräldraperspektivet i missbruks- och beroendevården"	KSL, SLL	Antal utbildningstillfällen, antal deltagare, utvärdering av utbildningstillfällena	KSL: Under 2014 har utbildningen lagts ut på Kunskapsguiden och är därmed tillgänglig för alla att använda fritt. Länkar till filmer ⁵ och kursmaterial ⁶ finns.
Utveckla rutiner för att beakta barns behov av information, råd och stöd	SLL/Beroendecentrum	Rapportering vid möten inom länssamarbetet	Beroendecentrum och Capio Maria: Rutiner har utvecklats, barnombud finns. HSF: Riktlinjer framtagna och barnombud finns som tillsammans med personal deltar i utbildning av utbildare i metoden Föra barnen på Tal (FBT).
Nätverksträffar för samordnare av ledare för stödgrupper till barn i riskutsatta miljöer	Länsstyrelsen	Antal träffar och deltagare, utvärdering av träffarna	Två nätverksträffar anordnades under våren med sammanlagt 16 deltagare. Båda höstens inplanerade möten har ställts in pga. för lågt deltagarantal.
Kartläggning av länsaktörer som är involverade i olika utvecklingsarbeten som rör stöd till barn i riskutsatta miljöer	Länsstyrelsen, KSL	Redovisning av kartläggning till Länssamarbetsgruppen, kommunerna och involverade organisationer	En kartläggning genomfördes och spreds 2013. Resultatet finns sammanställt i broschyren "Stöd till barn i riskutsatta miljöer, en kartläggning över idéburens sektors stöd i Stockholms län" på Länsstyrelsens webb.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utveckling av stöd till barn i familjer med missbruksproblematik: Förstudie, internet-baserad stödgrupp-sverksamhet, CAN Pilotprojekt om rekrytering till barngrupp-sverksamhet Webbenkät riktad till unga som växer upp i familjer med missbruksproblematik Samordning av den nationella uppmärksamhetsveckan "Spela roll!"	CAN, SKL, KSL och SLL: STAD, Beroendecentrum	Ingen uppföljning angiven	Förstudien om internetbaserad stödgruppsverksamhet är genomförd 2012 och redovisas på www.can.se som Rapport 131. Medel för pilotprojekt om rekrytering till barngruppsverksamhet söktes men beviljades inte. Flera datainsamlingar och analyser om barn och föräldrar i familjer med missbruksproblematik har genomförts av CAN på uppdrag av SKL, se www.can.se. Den nationella uppmärksamhetsveckan som tidigare hette "Vart femte barn" heter numera "Spela roll!" och genomförs årligen under vecka 7. 2014 arrangerades veckan av 14 organisationer gemensamt. Beroendecentrum Stockholm: En överenskommelse med SKL Kunskap till praktik har sammanfattats. En pågående överenskommelse sammanfattas under november 2014. Dessutom finns en handlingsplan och styrkort "Handlingsplan Barn och föräldraperspektiv". KSL: För bl.a. landstingets personal inom missbruk – och beroendeenheter samt psykiatrienheter finns sedan november 2014 ökad tillgänglighet till information kring orosanmälningar enligt Socialtjänstlagen 14:e kapitel genom informationsväg och checklista på Vårdgivarguiden. STAD: Pågående studie av Alkohol & Coping - ett webbaserat självhjälp-program för ungdomar; Pågående studie av stödgrupper för barn "Barngruppsstudien"; Påbörjat projekt/studie av svensk version av Kopstoring – en webbaserad gruppintervention för ungdomar.

Mål 3:

Antalet barn och unga som börjar använda narkotika och dopningsmedel eller debuterar tidigt med alkohol eller tobak ska minska.

Minskad nyrekrytering till narkotika- och dopningsmissbruk

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Kartläggning vartannat år av ungdomars ANDT-vanor, brottslighet och utsatthet för brott, psykisk ohälsa samt risk- och skyddsfaktorer	Kommunerna i samverkan med Länsstyrelsen	Antal kommuner som genomför kartläggningar	16 kommuner i länet deltog i Stockholmsenkäten 2014. I stort sett alla andra kommuner i länet utför regelbundet andra undersökningar där frågor om ungas drogvanor ingår. Vissa undersöker årligen, andra vartannat år och somliga vart tredje år.
Kompetenshövande insatser om cannabis för professionella i ungdomars närhet	Länsstyrelsen i samverkan med kommunerna och Polisen	Antal utbildningstillfällen, antal deltagare, utvärdering av utbildningstillfällena	Länsstyrelsen: Under hösten/vintern 2013/14 genomfördes utbildningen "Beroendelära, prevention med inriktning mot cannabismissbruk" omfattande 7, 5 högskolepoäng av Uppsala universitet på uppdrag av Länsstyrelsen. Ett trettiotal deltagare gick utbildningen och två boosterträffar har anordnats under året. Kursutvärderingen visade att deltagarna har fått tillräckliga kunskaper för att kunna utbilda vuxna i ungas närhet, att utbildningsinnehållet var relevant i det ordinarie arbetet och att utbildningen bidragit till att stärka/bygga upp ett nätverk i länet. Samtliga skulle rekommendera utbildningen till andra och på många håll har utbildarna redan börjat utbilda kollegor och föräldrar i kommunerna. Stockholms stad: Inom Trestad 2 har över 400 personer som i sin yrkesroll möter ungdomar utbildats om cannabis ⁸ . Polisen: I Stockholms stad ansvarar stadsdelarna för utbildning genom föreläsningar för elever och föräldrar på skolorna. Närpolisen brukar bli inbjuden att föreläsa. Utvärdering sker till viss del genom Stockholmsenkäten. Polismästardistriktet själva utbildar sina poliser i säkra drogtecken. Olika insatser i miljöer och mot personer som kan antas leda till att narkotikabrott bland ungdomar under 18 år uppdagas, d.v.s. eget bruk, innehav och arbete mot överlåtelse/framställan genomförs. Arbetet sker i samverkan med samverkanspartners, t.ex. Maria Ungdom. Under året har gemensam cannabis-konferens genomförts vid tre tillfällen, där skola, socialtjänst och polis närvarade, bl.a. för att hitta samverkansformer. Det har genomförts olika föreläsningar och informationskampanjer om cannabis. På olika nivåer förekommer olika samarbetsformer mellan polis-skola-socialtjänst. Utbildning av föräldrar, skola och socialtjänsten i narkotika har genomförts i Söderort.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Sprida effektiva arbetsätt t.ex. MUMIN, 100 % ren hårdträning och Krogar mot knark till länets kommuner	Länsstyrelsen, SLL/STAD	Antal utbildningstillfällen, antal deltagare, utvärdering av utbildningstillfällena	Den metodfolder som Länsstyrelsen tog fram 2013 och som beskriver nämnda preventionsmetoder har under året spritts till kommuner, polis och olika regionala och nationella aktörer. 100 % ren hårdträning: STAD har under året haft eller medverkat på ett antal möten ute i kommunerna för att sprida arbetsmetoden och få ingång lokala arbetsgrupper. 10 kommuner arbetar med metoden 100 % ren hårdträning och ytterligare några kommuner har visat intresse för att börja arbeta med metoden. 13 utbildningar har anordnats under 2014 med 350 träningsinstruktörer. Utvärderingar finns att tillgå från samtliga utbildningstillfällen, överlag är ca 90 % mycket nöjda och har nytta av kunskapen i sitt arbete. Krogar Mot Knark har under 2014 inte haft någon form av aktivt spridningsarbete i länet men stödet finns hos STAD om önskemål kommer från kranskommunerna. Enligt Länsrapport 2013 arbetar 4 kommuner med metoden Krogar mot Knark.
Sociala insatsgrupper för att minska nyrekrytering till kriminella gäng	Kommunerna i samverkan med Polisen	Antal ungdomar i sociala insatsgrupper Effektutvärdering 2013	Någon total siffra har ej gått att få fram. I Norrorts polismästardistrikt: I Sollentuna finns 9 ungdomar i sociala insatsgrupper. I Järfälla 2 ungdomar och i Upplands Bro 2 ungdomar. Ännu har endast utvärdering gjorts i Sollentuna, med resultatet lågt återfall i brottslighet samt ett gott samarbete mellan polis och socialtjänst. I Västerorts polismästardistrikt finns ca 20 ungdomar för närvarande i sociala insatsgrupper. Effekten är väldigt varierande. Ofta ses en minskning av pågående brottslighet under insatsen, men erfarenheten visar att många faller tillbaka i brottslighet när insatsen avslutas. En sekundärvinst är att samverka med socialtjänsten blir bättre. I Söderort varierar antalet ungdomar som finns med i social insatsgrupp.
			I Farsta tar varje lots från socialtjänsten om hand ca 5-7 ungdomar, varför antalet är beroende av hur många lotsar som finns. Men man ser effekter, t ex att flera ungdomar har avslutat sin kriminella livsstil och att samverka mellan polis och socialtjänsten m fl har blivit mycket bättre. I Globen finns 4 ungdomar just nu i sociala insatsgrupper. Det upplevs som ett bra samverkansforum, för en del ungdomar har insatserna varit avgörande och för andra har det inte fungerat alls. I Skärholmen har de 4 ungdomar i social insatsgrupp just nu. På något håll ser man även över om konceptet för sociala insatsgrupper går att applicera på vuxna.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Kontaktpoliser kopplade till länets skolor för att underlätta samverkan mellan skola, socialtjänst och polis	Polisen	Antal kommuner och skolor i länet som har kontaktpoliser	I september 2013 beslutade länspolismästaren för Polismyndigheten Stockholms län en förändring av kontaktpolisverksamheten. Det nya är att inte alla skolor har kontaktpoliser, utan det ska varje läsår göras en probleminventering, prioritering och beslut ska tas kring vilken/vilka skolor i en kommun/stadsdel som ska ha kontaktpolis knutna till sig. Innan beslutet fattas ska dialog och samråd ske med skolledningarna.
Utveckling av polisens arbete mot dopning genom spridning av metoden <i>100% ren hårdträning</i> , utbildning av poliser och utvecklade rutiner för att testa unga för dopning vid våldsbrott	Polisen	Antal utbildade poliser, antal testade ungdomar	Varje polismästardistrikt + länskriminalpolisen har minst en kontaktperson för dopingfrågor. Aktuella kontaktlistor för dessa kontaktpersoner har spridits till berörda samarbetspartners. Antalet utbildade och antalet testade ungdomar har inte gått att få fram.

Utveckla metoder för att barn och ungdomar inte ska börja använda tobaksprodukter

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Arbeta för att skolgårdar ska vara rökfria och skoltiden är tobaks- och rökfri	Länsstyrelsen i samverkan med länets kommuner	Antal skolor i länets kommuner som är rök- och/eller tobaksfria	Tillsynsfrekvensen gällande rökfria skolgårdar hos kommunerna har ökat. Dubbelt så många kommuner utförde tillsyn 2013 jämfört med 2012. Även 2014 har utvecklingen vad gäller tillsynsfrekvens varit positiv hos kommunerna, om än ingen fördubbling jämfört med 2013. Länsrapport 2013 visar att hälften av länets kommuner har en ANDT-policy för den kommunala grundskolan och lika många kommuner har en motsvarande policy för den kommunala gymnasieskolan. Samma rapport visar att 17 kommuner har åtgärder för att främja rökfria skolgårdar. 14 av länets 26 kommuner har rökfri arbetstid.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utbildning för skol-sköterskor i samtalsmetoden SOTIS (Samtal Om Tobak I Skolan)	SLL/CES	Antal skolor som arbetar med SOTIS, antal utbildningar, antal deltagare	En utbildning med 22 deltagare har genomförts, ingen info kan ges om antal skolor.
Utbildning för lärare i Unplugged, ett ANT-program för högstadiet	SLL/CES	Antal skolor som arbetar med Unplugged, antal utbildningar, antal deltagare	Genomförs ej längre efter beslut i CES ledningsgrupp.
Genomföra studier om effekter av 1) skolpolicys samt om 2) vattenpipsrökning och dess betydelse och samvariation med andra drogvanor	SLL/CES	Rapportering via Folkhälsoguiden samt KI:s rapporter	1) Två rapporter med studier om tobakspolicy i skolan har publicerats på Folkhälsoguiden, och slutsatserna har presenterats på en frukostmöte för målgruppen 140912. 2) En artikel om vattenpipsrökning bland svenska ungdomar har publicerats. Denna artikel och en kvalitativ studie kommer inom kort att publiceras som CES-rapporter.
Rekommendationer ska tas fram till lagstiftare och andra beslutsfattare kring hur barn och unga ska skyddas mot tobakens skadeverkningar och tobaksindustrins påverkan	SLL/CES i samverkan med nationella organisationer mot tobak	Ingen uppföljning angiven	CES har lämnat underlag till beställarenheten i oktober 2014 för arbete med en nollvision för tobak i SLL.
Kartläggning av i vilken utsträckning stöd erbjuds unga som börjat röka eller snusa	SLL/CES	Analys av BROMS-materialet + ev. urvalsberad enkätundersökning, rapporteras via Folkhälsoguiden	Detta har ej genomförts.
Utveckla och utvärdera insatser riktade till skolelever, skolpersonal samt skolhälsovård för att förbättra det tobakspreventiva arbetet inom skolan	SLL, Sluta-Röka-Linjen	Ingen uppföljning angiven	CES, CAMM samt CHIS inom SLSO har fått ett gemensamt uppdrag från HSF för att utveckla en sådan intervention. Interventionen kommer att bestå av en katalog med evidensbaserade insatser på miljonivå samt instrument för att hjälpa skolläring och personal att prioritera och välja satsningar. Detta kompletteras våren 2015 med en webbportal där elevhälsan samt andra aktörer kan ta del av dessa dokument. Under 2015 ska en pilotstudie genomföras för att studera acceptans och genomförbarhet av denna satsning.

Ökad användning av befintliga verk samma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska den skadliga alkoholkonsumtionen

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Fortsatt utveckling av de antilångningsinsatser som genomförs i länet. Verka för att fler mobiliserande insatser görs och att insatserna samordnas.	Länsstyrelsen i samverkan med Polisen, länets kommuner och berörda myndigheter	Antal genomförda insatser/kampanjer, spridning av insatserna och mottagande hos målgruppen	Följande kampanjer har genomförts i länet: <i>Tänk Om</i> med affischer i tunnelbana och pendeltåg vid Valborg, skolavslutning, höstlov och jul/nyår samt lokala insatser i kommunerna. <i>Hejdå alkoholskador</i> med direktutskick till 3 000 20-åringar i länet, tävling på Instagram och PR-inslag i nyhetsprogrammet ABC samt nationell mediauppmärksamhet. Nationell kampanjuppföljning genomförs 2015-2016. Lokalt görs ytterligare kampanjinsatser i många kommuner, men information om dessa samlas inte in av Länsstyrelsen. Gällande <i>Tänk Om</i> används kampanjerna av de flesta kommunerna i länet, Stockholms stad gör en egen kampanj på temat stoppa långningen.
Förankra och sprida användningen av Kronobergsmodellen i länet, se mål 2, "En effektiv brottsbekämpning av illegal handel"	Polisen i samverkan med länets kommuner	Antal samverkansavtal där metoden är inskriven	Se mål 2, "En effektiv brottsbekämpning av illegal handel". Enligt Länsrapport 2013 uppger 17 av länets kommuner att metoden Kronobergsmodellen används i kommunen.
Stödja arbetet med föräldraprogrammet Effekt genom regionalt nätverk	Länsstyrelsen i samverkan med länets kommuner	Antal träffar i regionala nätverket, antal kommuner som arbetar med metoden Effekt	2014 har ingen nätverksträff för Effektiinstruktörer i länet genomförts, men Länsstyrelsen har erbjudit ett urval intresserade instruktörer en mötesplats för att utveckla instruktörsrollen. Länsstyrelsen har också stått för lokaler vid en nationell grundutbildning i Effekt. Enligt Länsrapport 2013 arbetar 17 av länets kommuner med Effekt.
NYTT! Utvärdera insatser riktade till föräldrar för att öka kunskaper om vilka preventionsprogram som är effektiva. Alkoholpreventivt arbete inom skolan.	SLL/STAD		Effektutvärdering av Örebro preventionsprogram (ÖPP) 2007-2010. Artikel publicerad i Addiction 2011, STAD-rapport 2011 och avhandling 2014.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Förstudie som ser över möjligheterna att minska utköp av alkohol och tobak till underåriga från unga vuxna	CAN i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm, Västra Götaland och Skåne samt Polisen, Stockholms stad m.fl.	Litteraturstudie och rapport om resultaten från förstudien redovisas till Statens folkhälsoinstitut	Förstudien genomfördes och publicerades under namnet "Snäll eller kriminell" på CANs hemsida 2013.

En hälsofrämjande skola

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Stöd till kommunerna i att stimulera skolorna till att arbeta med ANDT-frågorna	Länsstyrelsen, SLL	Antal kommuner där alla skolor har policy och handlingsplaner som lyfter ANDT-arbetet	Länsrapport 2013 visar att hälften av länets kommuner har en ANDT-policy för den kommunala grundskolan och lika många kommuner har en motsvarande policy för den kommunala gymnasieskolan. Det stöd som erbjudits är: • Konferensen om Hälsofrämjande skolutveckling som erbjudits av LST och Skolverket • Nätverksträffen om rökfri skolgård – tobaksfri skola • Stöd till samordnare och annan kommunal personal i form av råd, vägledning Annat stöd har erbjudits av exempelvis landstinget genom CES så som seminarium och rapport om tobakspolicy i skolan.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
NYTT! Utvärdering av effekter och implementering av PS-Prevention i skolan, ett primär-preventivt skolprogram utformat av Stockholms Stad för år 4-9	SLL/STAD		Tre vetenskapliga delstudier av effekter och implementering genomförs. Under 2014 har en artikel publicerats, en har skickats in för publicering och den sista beräknas vara inskickad vid årets slut.
NYTT! Utveckla och utvärdera insatser riktade till föräldrar till tonåringar för att förebygga användning av ANDT	SLL/STAD		Effektutvärdering av FöräldraStegen pågår. FöräldraStegen används bl.a. av Maria Ungdom och Mini-Marior i Stockholms stad och län.

Ett ökat deltagande av föräldrar, idéburna organisationer och näringsliv i det förebyggande arbetet

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Stödja kommunerna i länet i arbetet med att skapa lokala överenskommelser med idéburna organisationer	CAN, Länsstyrelsen	Antal kommuner som har lokala överenskommelser	Länsrapport 2013 visar att 16 kommuner har en samverkan med idéburna organisationer i det drog- och brottsförebyggande arbetet men endast en kommun uppger att de har formaliserat sin samverkan i ett skriftligt samverkansavtal/överenskommelse.
Årlig regional mässa "Mot samma mål" för offentlig och idéburen sektor tillsammans	CAN i samverkan med Länsstyrelsen, Stockholms stad och ett antal idéburna organisationer i länet	Antal deltagare, deltagarutvärdering	Ca 150 deltagare, ingen utvärdering genomfördes.
Föräldrareflekterade telefoner till oroliga föräldrar och anhöriga kan ringa	Polisen	Försöksverksamhet 2012 med beslut om fortsättning baserat på utvärderingsresultat	I november 2013 beslutade länspolismästaren för polismyndigheten i Stockholms län att föräldrareflekterade telefoner ska vara bemannad varje helgfri tisdag, onsdag och torsdag kl. 9-16.
Inrätta en referensgrupp för idéburna organisationer för att fånga behov och skapa möjligheter för erfarenhetsutbyte och samverkan	Länsstyrelsen	Antal möten	Under 2014 har ett möte med länets idéburna organisationer på ANDT-området anordnats av Länsstyrelsen. Ett 40-tal organisationer bjöds in, 19 personer deltog och fokus för träffen var Stockholmsenkätens resultat.

Mål 4:

Antal personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Hälsa- och sjukvårdens arbete med att förebygga ANDT-relaterad ohälsa ska utvecklas

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Sprida och tillämpa Socialstyrelsens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder	SLL	Antal utbildningsinsatser, antal deltagare	CeFAM: 3 kurser i hälsosamtal med personer som är 75 år med 59 deltagare; 3 kurser i tobaksavvänjning med 100 deltagare; 4 grundkurser om diabetes med 67 deltagare; 4 kurser i rådgivande samtal om ohälsosamma matvanor med 21 deltagare; utbildning i samtal om förändringsarbete utifrån riktlinjerna och att starta livsstilsomfattning med 15 deltagare; 5 grundkurser i MI 3,5 dagar + 2 dagar hemarbete med 100 deltagare; utbildning i MI 7,5 HP avancerad nivå med 20 deltagare; lokal handledning ute på vårdcentraler med ca 100 deltagare. CES: En 4-dagars pilotutbildning i implementering med fokus på Socialstyrelsens nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder har utvecklats. I den först utbildningen deltog 13 personer från 3 verksamheter. Två nya utbildningar genomförs under 2015; 3,5 dagars grundutbildning i MI har genomförts vid 3 tillfällen med ca 70 deltagare; Deltagande i implementeringen på Karolinska Universitetssjukhuset inkl framtagande av moduler om riskbruk av alkohol och tobak i webbutbildning; Deltagande i HFS-nätverket nationellt – bl.a. i Temagrupp Alkoholprevention, rapport om screeningkapacitet i alkoholfrågor och Temadag om alkohol – och HFS regionalt. HSF: Projektet Goda levnadsvanor har pågått 2012-2014 för att stödja implementering av riktlinjerna. Via Vårdgivarguiden kommuniceras det stöd, verktyg och de utbildningar som finns för vårdgivare i länet. Utbildningar för vårdpersonal i motiverande samtal (MI), levnadsvanor, FaR (fysisk aktivitet på recept), KOL och hälsosamma matvanor har hållits. Ett flertal korta introduktioner om olika levnadsvanor har genomförts runtom i länet. Utbildning i implementering är under utveckling. Informationsmaterial och verktyg har utvecklats. Arbete med ett regionalt vårdprogram för sjukdomsförebyggande metoder pågår och beräknas färdigt våren 2015. Karolinska Universitetssjukhuset: En särskild projektgrupp har under året informerat både om arbetet med implementeringen på alla nivåer och om det stöd som utvecklats, bl.a. informationsmaterial, en webbutbildning och MI-utbildningar. Ett pilotprojekt på hjärtkliniken startar i början av 2015. STAD: STAD har i uppdrag från HSN-f att sprida och utveckla kunskapen om riskbruksarbete i primärvården genom att utbilda samtlig personal på vårdcentraler i riskbruk av alkohol. 2014 har STAD genomfört 14 utbildningar med ca 182 deltagare. MHV och BHV – se mål 2, Färre barn ska födas med skador orsakade av ANDT.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Stöd⁹ (utöver ordinarie stöd inom hälso- och sjukvården) ges genom Alkohollinjen, Alkohohljälpen, Dopingjouren, Sluta Röka Linjen, Rökfri, 1177 Vårdguiden, samt genom mottagningarna Riddargatan 1, Livsstilsmottagningen, Capiro Maria och STAD	SLL	Antal samtal/besökare inom de olika stödverksamheterna, redovisas till SLL	Alkoholhjälpen: 5-6 000 unika besökare per månad under 2014. De 2 116 personer som har anmält sig till det internetbaserade självhjälsprogrammet har genomfört 5 570 övningar. Alkohollinjen: Öppet 32 timmar/vecka (måndag-torsdag kl. 12-19, fredag kl. 12-17). Antal in- och återuppringningar totalt ca 7 350 varav under öppettider ca 4 900 och därav besvarade samtal ca 3 600; Antal genomförda samtal ca 3 300 varav med nya inringare ca 1 800, medellängd samtal: 22 min. En artikel om en 12-månadersuppföljning av en grupp klienter har publicerats, se fotnot¹⁰. Capiro Maria: Riskbruksmottagningen Sicklamottagningen öppnade våren 2014. Det som erbjuds är behandling med läkemedel och/eller psykologiska behandlingsprogram. Dopingjouren: Hemsidan dopingjouren.se beräknas få ca 200 000 unika besökare under året, jämfört med 171 000 under 2013. Genom interaktiv funktion på hemsidan har ca 1 000 frågor besvarats. Telefonrådgivningen har tagit emot ca 850 samtal från missbrukare av främst anabola androgena steroider, deras anhöriga samt vårdgivare (socialtjänst och hälso- och sjukvård). Rökfri 1177 Vårdguiden: Under 2014 (t o m 31/11) iPhone nedladdningar 16 000 och Android nedladdningar 12 400. Riddargatan 1 – Mottagningen för alkohol och hälsa: Under de senaste åren har ca 600 nya patienter med alkoholberoende tagits emot per år. De erbjuds behandling under 6 månader med läkemedel och/eller psykologiska behandlingsprogram. Sluta Röka Linjen; Öppet 51 timmar/vecka (måndag-torsdag kl. 9-20, fredag kl. 9-16). Antal in- och återuppringningar totalt ca 18 000 varav under öppet-tider ca 13 300 och därav besvarade samtal ca 8 000; Antal genomförda behandlingssamtal ca 6 250 varav ca 2 350 med nya inringare, medellängd samtal: 13 min. STAD: Anhörigskolan har haft 6 utbildningar med totalt 51 deltagare (8.5 i snitt).

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utbildning inom tobaksavvänjning och motiverande samtal samt nätverksträffar för tobaksavvänjare i länet	SLL/CES	Antal utbildningar, antal deltagare, antal nätverksträffar	4 dagars utbildning i kvalificerad diplomerad tobaksavvänjning, 2 utbildningar, 40 deltagare; 2 studiedagar om tobak, ca 60 deltagare.
Utvecklingsarbete med att ta emot remisser från vårdgivare vad gäller rökfria operationer och rökfri cancervård och cancerrehabilitering samt från primärvården	CES/Sluta-Röka-Linjen	Antal remisser som behandlas av Sluta-Röka-Linjen	Sluta Röka Linjen: Under 2014 har informerats om möjligheten att remittera genom utskick till specialistkliniker, tandvård och slutenvård samt besök på kliniker inom SLL. Cirka 150 remisser mottagna under året.
Utveckla och anpassa Sluta-Röka-Linjens tjänster för att i större utsträckning nå ut till hälso- och sjukvården och till de grupper som röker mest i samhället	CES/Sluta-Röka-Linjen	Utvecklingsarbete, redovisas i verksamhetsberättelse	Sluta Röka Linjen: Projekt för att nå somalisk- och arabisktalande personer, t.ex. Rökfri Ramadan. Annonsering i riktade media till målgruppen.

Minskat riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol bland studenter och bland unga vuxna med psykisk ohälsa

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utbildningsinsatser för serveringsansvariga inom högskolornas och universitetets kår- och pubverksamhet	SLL/STAD och Länsstyrelsen	Antal utbildningsinsatser, antal deltagare	STAD: STAD agerade samordnare för dessa utbildningar till december 2013. Efter detta äger "Studenthälsan" vid KI och Stockholms Universitet denna fråga själva och är de som vet hur många utbildningstillfällen man genomfört och hur många personer som har utbildats. Pågående projekt/studie som främjar en positiv alkoholkultur inom studentlivet (i samarbete med IQ); Pågående analyser av avslutad studie av en webbaserad brief intervention "WISEteens" för ungdomar med riskbruk av alkohol eller andra droger (tillsammans med forskargrupper i Tyskland, Belgien och Tjeckien). Länsstyrelsen: Under året har en hearing genomförts för att identifiera utvecklingsområden gällande ANDT-arbetet inom högskolor och universitet. Företrädare från kårer, studenthälsa, KTH, kommuner och Länsstyrelse deltog. Se även målområde 1, En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn.
Insatser i samband med studentfester	Polisen, SLL/STAD	Antal utbildningstillfällen, antal tillsynade studentfester	STAD: Under 2014 har arbetet "Student" pågått löpande med både polisära insatser, utbildningar av festansvariga studenter samt samverkan med krogar och eventbolag. Arbetet sprids över året relaterat till vilken fas detta fenomen befinner sig i. Under 2014 har vi utbildat ca 600 studenter med uppgift att vidarebefordra informationen till samtliga festdeltagare. Antalet tillsynade studentfester under 2014 är ca 450. Varje fest fick besök av polisen vid minst två tillfällen under kvällen. Polisen: Särskilda insatser kring studentfirande sker årligen återkommande, för att festerna ska kunna ske säkert. Inom ramen för insatserna planeras även att krogar ges information av Polisen och att de som arrangerar studentfester ges en kortare utbildning kring ungdomar på krogen. Även ungdomar utbildas kring regler för alkoholförsäljning och alkoholintag. Inom ramen för insatserna sker även polisära besök av olika studentfester. I ovan arbete ingår även säkerheten kring s.k. flakåkning/studentflak. I mars 2014 genomförde STAD ett seminarium om studentfester för gymnasiets årgångsklasser i länet och det förebyggande arbete som bedrivs av STAD och polisen i samband med detta. Kommuner, ordningsvakter och Polisen går ut i flertal skolor i avgångsklasserna och informerar ungdomarna kring alkohol, livet på krogen, flakåkning, studentfester m.m.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Student 13-15; gemensamma insatser i samband med studentfester och studentflak	Polisen, Stockholms stad	Antal skolmöten, antal tillsyn av studentfester och studentflak	Se ovan, det har inte gått att återfinna specifik dokumentation för detta, men det genomförs insatser i samverkan med skolor och kommuner. De flesta studentfesterna äger rum i Stockholm City, men vid fester som äger rum ute i polismästardistriktet samverkar närpolisen med skola och fältassistenter.

Förutsättningarna för tandvården att arbeta med tobaksprevention bör öka

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
En översyn av barn- och ungdomstandvården inför 2015 avses omfatta att även värdera och aktivera tandvårdens roll i det tobaksförebyggande arbetet	SLL/Folk-tandvården (FTV)	Relaterade krav i vårdavtal	Arbetet med översynen som inkluderar tandvårdens roll i det förebyggande arbetet påbörjades 2013 och ska pågå till och med 2015.

Förutsättningarna att i ett tidigt skede kunna uppmärksamma och åtgärda ANDT-problem i arbetslivet bör förbättras

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Sprida information om arbete som syftar till att skapa rökfri arbetstid	Länsstyrelsen	Antal genomförda informationsinsatser och deltagande organisationer	14 av länets 26 kommuner har rökfri arbetstid och en av dessa, Täby, har infört rökfri arbetstid 2014. LST har inte genomfört några insatser kring rökfri arbetstid 2014.
Spridning av kunskap om effektiva insatser mot tobak inom tandvården	SLL/CES	Kunskapssammanställning sprids via Folkhälsoguiden/1177 Vårdguiden	CES: 2012-2013 genomförde Institutionen för folkhälsovetenskap KI på uppdrag av Socialstyrelsen en randomiserad kontrollerad studie med syfte att utvärdera effektiviteten av en kort rådgivning om tobaksavvänjning på tandvårdskliniker. En artikel med de första resultaten har nyligen accepterats av tidskriften Preventive Medicine och presenteras snart som rapport till Socialdepartementet och har presenterats på Odontologiska Riksstämman 141113. I en CES-rapport som publiceras i början av 2015 kommer samtliga interventioner som har visat sig genomförbara och effektiva i tandvården att redovisas.

Mål 5:

**Personer med missbruk
eller beroende ska ha
ökad tillgång till vård
och stöd av god kvalitet.**

Tillgång till kunskapsbaserade vård- och stödinsatser ska öka

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Det pågår ett ständigt utvecklingsarbete för att öka de kunskapsbaserade insatserna inom missbruks- och beroendevården	SLL	Årlig avtalsuppföljning Socialstyrelsens öppna jämförelser	Info saknas
Utbildningsinsatser för personal inom missbruks- och beroendevården om t.ex. HAP, AUDIT, DUDIT, ASI, ADAD och MI	SLL: Beroendecentrum, Cario Maria och STAD samt KSL	Antal utbildningar, antal deltagare, användning av kunskaperna	Beroendecentrum: Utbildningar under 2014: Beroendetillstånd: 27 deltagare; Återfallsprevention: 10 deltagare; Motiverande samtal: 23 deltagare; Motiverande samtal (reaktiveringskurs): 17 deltagare; Farmakologi: 18 deltagare och Cannabis: 29 deltagare. Cario Maria: Utbildning i MI med ca 15 deltagare. KSL: Det finns inget uppdrag för regionala samrådet att följa antal utbildningsinsatser och deltagare länet. Däremot kan vi redovisa vad GAP-analysen visade som gjordes under våren 2014 med anledning av de reviderade nationella riktlinjerna för missbruks- och beroendevården: 80 % av de svarande i kommun och landsting använder AUDIT, 70 % DUDIT, drygt 85 % ASI och drygt 40 % ADAD. STAD: Pågående utvärdering av effekten av utbildning i Samordnad individuell planering (SIP) för personal (samarbete med bl.a. KSL & FoU-enheter). Baslinje under 2014, uppföljande enkät under 2015.
Förbättrad vård och behandling av dopningsmissbrukare genom: Framtagande av vård- och behandlingsprogram för framförallt primärvårdspersonal Genomförande av programmet på ett urval primärvårdsmottagningar i länet Se över möjlighet till spridning vid goda resultat	Dopingjouren	Antal utbildningar, antal deltagare, användning av vård- och behandlingsprogrammet	Ett vård- och behandlingsprogram för dopningsmissbrukare finns sedan tidigare, nu finns det även i förenklad form på psykiatristöd för primärvård i Stockholm. Sedan i april 2014 har vi i samarbete med Andrologiska mottagningen och Endokrinologiska kliniken öppnat en mottagningsverksamhet för dopningsmissbrukare som med psykiatriker är öppen en gång i månaden och har då utrymme för 4 nybesök/gång. Psykiatriker finansieras av Klinisk Farmakologi/Dopingjouren. Patienter som inte behöver träffa psykiatriker tas emot löpande på Andrologien.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Brukarrevisioner har genomförts på tio beroendemottagningar i länet och resultaten från dessa ska spridas genom konferens 2013	SLL och KSL	Strategi för uppföljning och användning av metoden hanteras av Regionala samrådet för psykiatri- och beroendefrågor (KSL/SLL)	HSF: Resultatet kommer att beaktas vid revideringen av "Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende, samverkan mellan kommunerna och landstinget i Stockholms län". Capio Maria: Brukarrevisioner har genomförts vid 3 av mottagningarna.

En tydligare och mer ändamålsenlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen för missbruksvården ska uppnås / Regionala och lokala skillnader i kvalitet, tillgänglighet och resultat ska minska

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Fortsatt arbete enligt "Policy för att förebygga och behandla missbruk och beroende"	Regionala Samrådet för missbruk och psykiatri: KSL, SLL, länets kommuner	Årlig uppföljning i Regionala samrådet	KSL: Uppföljning av arbete i länet med SIP (Samordnad individuell planering). I mars 2015 beräknas ca 1 000 deltagare från kommun och landsting ha gått utbildningen. STAD har uppdraget att utvärdera utbildningen.
Integrerade beroendemottagningar där SLL:s beroendevård och kommers/stadsdelars socialtjänst samverkar. 35 för vuxna och 23 för ungdomar och unga vuxna finns i länet	Beroendevården (Beroendecentrum och Capio Maria tillsammans med länets kommuner)	Ingen uppföljning angiven	Beroendecentrum: 22 integrerade mottagningar för vuxna, 22 mottagningar för ungdomar och unga vuxna (21 Mini-Marior + Livstilmottagningen). Dec 2013-nov 2014 gjorde ca 9 550 personer sammanlagt ca 129 500 besök på dessa mottagningar. ¹¹ Capio Maria: 4 integrerade mottagningar för vuxna.

Mål 6:

Antalet döda och skadade på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Antalet döda och skadade i trafiken på grund av alkohol och andra droger ska minska

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Fungerande SMADIT-verksamhet i hela länet	Polisen och SLL i samverkan med Tullverket, Kustbevakningen, Capio Maria, Länsstyrelsen och länets kommuner	Antal personer som får erbjudande om samtal Antal personer som tackat ja till samtal Antal personer som fullföljer behandling	Polisen: Bekräftat är att minst 207 personer, misstänkta för rattfylleri, har överlämnats av Polisen till vård. 166 personer har tackat ja och haft samtal med sköterska och 51 personer har bokat in ett följande läkarbesök. 54 drogpåverkade förare har träffat sköterska i samband med provtagning och 13 har efter det bokat in ytterligare vårdbesök. Statistiken för Smadit har sedan 2006 varit under diskussion. Vid införandet av PUST väcktes stora förhoppningar, med bl. a möjligheten att lägga in ett sökbart och uppföljningsbart fält för SMADIT- noteringar. PUST är numera nedlagt och verksamheten är åter i samma problematik kring dokumentationen som tidigare. P.g.a. den felaktiga statistiken beslutades redan under 2013 att vården skulle ansvara för den statistik Polisen redovisar och enbart innehålla de som tackat ja till en första kontakt. Av olika skäl är ändock statistiken inte fullständig. Med stöd av myndighetsnätverket har Polisen i Stockholm gjort vissa förändringar under året, för att anpassa överlämningen till vård och införandet av ett digitalt avrapporteringsystem. Bl.a. i Norrorts polismästardistrikt säger man att när SMADIT-blanketten följdes upp (t.o.m 2013) kunde de konstatera att ca 50 % fick erbjudandet. Ca 2-4 % av dessa tackade sedan ja till vidare kontakter. Sannolikt fick fler än 50 % erbjudandet men detta dokumenterades inte. Bedömningen idag är att det inte har blivit bättre utan befinner sig på samma nivå. I Västerort och troligen i fler polismästardistrikt har mycket arbete lagts ner på att informera och utbilda den yttre polispersonalen, trots detta är det svårt att få verksamheten att fullt ut fungera. I Söderort har 68 personer tillfrågats och 38 personer tackat ja till hjälp av beroendevården. ... forts. nästa sida

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
forts.			Samverkan i myndighetsnätverket upplevs från Polisens sida som mycket gott och aktivt från de flesta parter. Nätverket har haft 3 protokollförda nätverksmöten under 2014 och ett flertal arbetsmöten med vissa av nätverksaktörerna däremellan. Aktiva deltagare är Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, Beroendecentrum Stockholm, Capio Maria, Kustbevakningen, Tullverket, Polisen, Kriminalvården och Länsstyrelsen. Passiva deltagare är socialtjänstförvaltningen i Stockholm Stad och Maria Ungdom. Transportstyrelsen har valt att lämna nätverket på regional nivå. Beroendecentrum: 104 personer har kontaktats och av dessa har 20 personer tackat ja till tid för samtal. Capio Maria: Av ca 40 kontaktade personer har ca 20 tackat ja till samtal.
Möjligheterna för polisen att genomföra rutinmässiga prov för att se om förare är påverkade av narkotika ses över	Rikspolisstyrelsen/ Polisen	Rapportering vid möten med läns-samarbetsgruppen	Det pågår en forskningsstudie kring utandningsprover på narkotika, ett samarbete mellan Polisen i City polismästar-distrikt, Beroendecentrum och Karolinska Institutet. Erfarenhetsberättelse för detta arbete lämnas i januari 2015.

Antalet döda och skadade på grund av alkohol-, narkotika- och dopningsrelaterat våld ska minska

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Fortsatt arbete med att förankra och sprida metoden "Ansvarsfull alkoholserving"	Länsstyrelsen i samverkan med berörda aktörer	Antal utbildningstillfällen, antal deltagare	Se avsnittet om Ansvarsfull alkoholserving under målområde 1, "En effektiv och samordnad alkohol- och tobakstillsyn". Det finns ingen samlad statistik över hur många utbildningar som anordnats och hur många som deltagit i utbildning i Ansvarsfull alkoholserving totalt i länet. STAD: I Stockholm är metoden sedan länge förankrad och vi har under 2014 anordnat 11 utbildningar á 2 dagar. Totalt har drygt 400 personer utbildats i år i Stockholm stad. Spridningen av metoden är inte längre ett ansvar som vilar på STAD.
Stödja kommunerna i arbetet med att öka antalet "Krogar mot Knark"	Länsstyrelsen och SLL/STAD	Antal kommuner som deltar i nätverket Antal krogar och restauranger som arbetar efter metoder	Enligt Länsrapport 2013 och Krogar mot Knarks hemsida arbetar 4 kommuner i länet med metoden Krogar mot Knark och totalt 54 restauranger i länet är med. Se mål 3, "Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska den skadliga alkoholkonsumtionen". STAD: Idag är det 4 kommuner i länet som är aktiva KMK kommuner. Totalt har STAD anordnat 2 utbildningar á 2 kvällar för Stockholm stad och ca 25 personer har utbildats. Inget aktivt arbete har genomförts under 2014 för att sprida detta vidare men stödet från STAD finns att tillgå om det efterfrågas.
Arbeta för att "Kronobergsmodellen" används i hela länet	Polisen i samverkan med länets kommuner	Antal alkoholrelaterade våldsbrott bland ungdomar	Se mål 1, "En effektiv brottsbekämpning av illegal handel".
Stödja kommunerna i arbetet med att förankra metoden "100 % ren hårdträning" bland träningsanläggningar	SLL/STAD	Antal kommuner och träningsanläggningar som arbetar enligt metoden	Se mål 3, "Minskad nyrekrytering till narkotika- och dopningsmissbruk". STAD: Totalt är det 10 kommuner som är en del av/driver arbetsmetoden. I totalt 16 kommuner finns det träningsanläggningar som arbetar med arbetsmetoden.
Stödja samordningen vad gäller arbetet mot våld i nära relationer	Länsstyrelsen	Antal plattformar för samverkan, lägesrapportering 2012 och 2014	Uppföljning av denna insats redovisas inte inom ramen för ANDT-planen då en regional plan för insatser mot våld i nära relation har upprättats.

Dödligheten bland ungdomar och unga vuxna på grund av alkoholförgiftningar och experimenterande med droger ska minska

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Tidiga varningssignaler på riskbruk/missbruk ska uppmärksammas och behandlas. Samverkan mellan hälso- och sjukvården och kommunala verksamheter utvecklas	SLL och länets kommuner i samverkan	Ingen uppföljning angiven	Info saknas

Medvetenheten i hela befolkningen om ANDT-användningens effekter på hälsan bör öka

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Utbildningsinsatser om doping för målgrupper både inom det förebyggande arbetet och inom vård- och behandlingsarbetet	SLL: Dopingjouren och STAD samt Länsstyrelsen i samverkan med länets kommuner	Antal utbildningstillfällen, antal deltagare, utvärdering av utbildningstillfällena	Dopingjouren: Utbildningsinsatser sker löpande och återkommande både på läkar- och sjuksköterskeprogrammen. Utöver det ges enstaka föreläsningar på akutmottagningar, primärvård, kriminalvård, skolhälsovård. Sammantaget ett 50-tal föreläsningstillfällen. Utvärderingarna är i regel goda. Under ht 2014 har även SK-kurs för läkare genomförts i missbruksfarmakologi med stöd från Socialstyrelsen där en halvdag ägandes åt dopingmissbruk och som Dopingjouren ansvarade för. Utvärderingen visade att de flesta ansåg utbildningen mycket relevant/relevant. I SKILLS – Stärkt Kompetens inom Läke-medel för Läkare under Specialiseringstjänstgöring Delprojekt 3.3. i Nationella läkemedelsstrategin har Dopingjouren medverkat genom att författa ett patientfall i utbildningsinsatsen. Dopingjouren har även suttit med i arrangörsguppen för konferensen Drogfokus i Norrköping okt 2014. STAD: 100 % ren hårdträning: 11 utbildningar och 250 deltagare under 2014. Två föreläsningar om träningsmissbruk/ortorexi/anoerxi för ca 160 deltagare.

INSATS	ANSVARIG	UPPFÖLJNING ENLIGT HANDLINGSPLANEN	KOMMENTAR – GENOMFÖRD INSATS
Information om cannabis för föräldrar och professionella i ungdomars närhet	Länsstyrelsen, SLL, Polisen och länets kommuner	Antal utbildningstillfällen och informationsmaterial	Ingen uppföljning har gjorts 2014. En uppföljning av hur många utbildningsinsatser som utförts av de cannabisutbildare LST utbildat med hjälp av Uppsala universitet och hur många som nåtts av dessa utbildningar ska genomföras i början av 2015. Stockholms stads insatser inom ramen för Trestad 2 kommer att sammanfattas under 2015.
Kampanjen "TÄNK OM" för att väcka vuxnas medvetenhet om ungdomars tillgång till alkohol	Länsstyrelsen i samverkan med länets kommuner	Antal informationstillfällen	Tänk Om kampanjen har genomförts vid fyra tillfällen 2014: vid Valborg, skolavslutning, höstlov och jul/nyår. Se mål 3, "Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska den skadliga alkoholkonsumtionen".
Information om ANDT på 1177 Vårdguiden på nätet, genom telefonrådgivning och i tidning	SLL	Besöksstatistik	Ett stort antal artiklar om ANDT finns på 1177.se, t.ex. "Drick sundare" med ca 12 500 sidvisningar och umo.se, totalt om tobak, alkohol och droger ca 39 800 sidhänvisningar (t.o.m 141124). UMO lanserade 1/11 i år Fimpaaa! som är ett rökavvänjningsverktyg för ungdomar och som under den första månaden laddades ner 9 820 gånger. ANDT-frågor tas även upp i telefonrådgivningen samt i den tidning som delas ut till alla hushåll i länet (i år artiklar om snus, e-cigarretter och KOL, om att ta hjälp mot alkoholen om bl.a. Alkohollinjen och riskbruksmottagningarna och om Fimpaaa! – den nya sluta röka-appen för unga samt en notis om hjälp till ett friskare liv – om nya hälsomottagningar).

Bilagor

Bilaga 1: Tullens insatser mot ANDT år 2014

Bilaga 2: Kriminalvårdens uppföljning av insatser i Stockholms län 2014 kopplade till ANDT-strategin

Bilaga 1

Verksamhetsredovisning från Tullverket, Hans Östman, december 2014

TIDSPERIOD	ÅTGÄRD	SAMVERKANDE MYNDIGHETER	PREPARAT
2014-01-21	LOVE - LPK buss E4	Polisen Linköping	Alkohol, Tobak
2014-02-24	Studentkryssning - utgående och inkommande färja Galaxy	Närpolisens Östermalm	Alkohol, Narkotika, Tobak
2014-02-25	Studentkryssning - utgående och inkommande färja Galaxy	Närpolisens Östermalm	Alkohol, Narkotika, Tobak
2014-02-26	Studentkryssning - utgående och inkommande färja Galaxy	Närpolisens Östermalm	Alkohol, Narkotika, Tobak
2014-02-27	Studentkryssning - utgående och inkommande färja Galaxy	Närpolisens Östermalm	Alkohol, Narkotika, Tobak
2014-03-26	OGPR - kontroll ank/avg Värtan/Frihamnen	Gränspolisens, KBV	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
2014-03-27	OGPR - kontroll ank/avg Värtan/Frihamnen	Gränspolisens, KBV	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
2014-03-28	OGPR - kontroll ank/avg Värtan/Frihamnen	Gränspolisens, KBV	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
2014-05-13	Kryssningsfartyg	KBV	Narkotika
2014-05-17	Kryssningsfartyg	KBV	Narkotika
2014-05-20	Kryssningsfartyg	KBV	Narkotika
2014-05-23	OGPR - kontroll ank/avg Nynäshamn	Gränspolisens, KBV	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
2014-05-25	OGPR - kontroll ank/avg Nynäshamn	Gränspolisens, KBV	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
2014-05-26	Kryssningsfartyg	KBV	Narkotika
2014-06-10	Kryssningsfartyg	KBV	Narkotika
V 41	OGPR - Kapellskär	KBV, Gränspolis	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
v.45-47	Pandoras Ask - Nynäshamn	Näpo Nynäshamn mfl.	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak
v.47	OGPR - Grisslehamn	KBV, Gränspolis	Tobak
2014-12-12	Utgående teknokryssning	Polisen	Narkotika
ev 11/12	Infart Stockholm	Polisen mfl.	Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak

Bilaga 2

Sammanställning av kriminalvårdens verksamhet inom ANDT-området i region Stockholm.

ALLMÄNT

Kriminalvården i region Stockholm består av tre frivårdskontor, Fridhemsplan, Sollentuna och Södertörn. Antal klienter i frivården i Stockholms län som står under övervakning under ett år är cirka 2 400. Det finns nio anstalter i regionen med totalt 929 platser och fyra häkten med 678 platser. Andelen missbrukare bland klienterna i Kriminalvården är cirka 60–70 procent.

Av anstaltsplatserna är 249 så kallade behandlingsplatser vilket betyder att de intagna i högre utsträckning än på normalplatser genomgår behandlingsprogram för bla missbruk. På Österåkersanstalten bedrivs 12-stepsprogram. Det finns fyra platser för läkemedelsassisterad behandling i regionen.

Kriminalvården prioriterar det femte långsiktiga målet i ANDT-strategin, att personer med missbruk eller beroende ska ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.

MÖJLIGHETER TILL BEHANDLING

Personal på frivården och häktena är de som i första ledet möter klienter med missbruks/beroendeproblem i kriminalvården. Möjlighet finns att inför rät-

tegång föreslå behandling i stället för fängelse som påföljd, så kallad kontraktsvård, detta är möjligt vid åtal om brottslighet som har en tydlig koppling till missbruk och som inte överstiger ett straffvärde över två års fängelse. Under 2014 har till och med november cirka 300 utredningar om kontraktsvård genomförts i samband med personutredning/yttande i Stockholm. Vid dom om fängelse finns möjlighet att från häkte placeras på behandlingsplats på anstalt och ifrån fängelse till behandlingshem, utifrån klientens risk, behov och mottaglighet.

BEHANDLINGSPROGRAM I KRIMINALVÅRD

Kriminalvården bedriver ett antal motivations- och behandlingsprogram i frivård och anstalt. Under 2014 har i Stockholmsregionen till och med november, 318 klienter genomgått och fullföljt längre program mot missbruk/beroende, så som 12-stepsprogram, Våga Välja och det enskilda programmet PRISM (Programme for Reducing Individual Substance Misuse). 788 klienter har genomgått korta program så som Motiverande samtal i kriminalvården och Återfallsprevention.

FÖREKOMST NARKOTIKA

Ett utvecklat säkerhetsarbete i kombination med motivation och påverkan har bidragit till att förekomsten av droger i häkten och anstalter är fortsatt mycket låg vilket bland annat styrks av resultaten i återkommande nationella urinprovsscreeningar. Ungefär en procent av proverna har uppvisat förekomst av narkotika.

SAMVERKAN

ITOK, ett samlokaliserat team bestående av bland annat frivårdsinspektör läkare, psykolog från socialtjänsten och Beroendecentrum Stockholm, erbjuder läkemedelsassisterad behandling för opiatberoende klienter från Kriminalvårdens Stockholmsregion. Teamet arbetar också med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, där klienter med ADHD utgör en stor grupp. Psykolog och läkare från Beroendecentrum genomför utredningar på anstalterna Storboda och Färingsö efter en första screening som anstaltspersonalen genomför. ITOK tar emot mellan 60 och 80 patienter per år, men ansökningarna är fler. Antalet påbörjade behandlingar minskade under 2013 men har ökat igen under första halvåret 2014.

Ett nytt ADHD-projekt har startat i kriminalvården i Stockholm under hösten. Inom projektet ska intagna på häkte misstänkta för våldsbrott screenas för eventuell ADHD och vid behov utredas på anstalt.

Fridhemsmottagningen arbetar med klienter dömda för våld i nära relation och sexualbrott som har samtidigt har alkohol/drogproblematik. Detta är en integrerad beroendemottagning på Fridhemsplans

frivårdskontor, som drivs i samarbete mellan och Beroendecentrum. Mottagningen erbjuder beroendepsykiatrisk vård för patienter som remitteras från frivården. Frivården står för de insatser som riktar sig mot våldsbeteendet. I genomsnitt är cirka 35 patienter aktuella, men antalet ökar eftersom mottagningen numera även tar emot villkorligt frigivna klienter som inte är dömda för relationsvåld samt andra grupper av skyddstillsynsklienter.

Kriminalvården och Beroendecentrum har även utvecklat en samverkan angående personer misstänkta för grovt rattfylleri. Dessa får i samband med personutredning en möjlighet att genomgå en läkarbedömning angående förutsättningarna för en dom till kontraktsvård. En sådan dom innebär i normalfallet att klienten genomgår lämpligt program inom frivården samt får beroendevård via Beroendecentrum, som också sköter uppföljning i form av provtagning. Cirka 140 klienter per år genomgår denna behandling. Ett liknande upplägg finns tillsammans med den privata vårdgivaren Capio Maria.

Samverkan har också upprättats med de cirka 25 lokala beroendemottagningar som finns inom Beroendecentrum Stockholm. En gemensam överenskommelse om rutiner har skapats där frivårdsklienter erbjuds en missbruksutredning och vid behov en gemensam vårdplanering parterna i mellan.

Frivården medverkar i samverkan mellan myndigheter som polis, kommuner, beroendevård, länsstyrelse och trafikmyndighet enligt metoden Samverkan mot alkohol och droger i trafiken (SMADIT).

RPÖV som är en integrerad verksamhet med specialiserad vårdpersonal från rättspsykiatri och beroendevård efter avtal mellan Rättspsykiatriska vårdkliniken (RPV), Beroendecentrum Stockholm och Kriminalvårdens region Stockholm. Mottagningen riktar sig till personer med våldsproblematik och samtidig psykisk störning och/eller missbruk. Hälften av de remitterade patienterna kommer från frivården efter att ha dömts till skyddstillsyn med föreskrift om behandling av missbruk eller psykisk ohälsa. Mottagningen hanterar 300–400 remisser varje år. Under år 2013 kom totalt 173 remisser från Kriminalvården.

Sammanställt av Birgitta Nytell

*Regional programexpert,
Kriminalvården region Stockholm*

(FOOTNOTES)

- 1 "Strategi och handlingsplan för ANDT-frågor i Stockholms län 2012-2015" finns att ladda ner på <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm>
- 2 Bortfallet omfattade två kommuner, så totalt 24 av länets 26 kommuner besvarade frågan.
- 3 <http://www.folkhalsoguiden.se>
- 4 <http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/stockholmsenkaten>
- 5 <http://www.kunskapsguiden.se/missbruk/Teman/kunskap/Sidor/KTP-filmer.aspx>
- 6 <http://www.kunskapsguiden.se/missbruk/teman/kunskap/Sidor/Kunskap-till-praktik-utbildningsinsatser.aspx>
- 7 <http://duspelarroll.se>
- 8 <http://www.stockholm.se/Fristaende-webbplatser/Fackforvaltningssajter/Socialtjanstforvaltningen/Utvecklingsenheten/Prevention/Trestad2/Vad-tycker-de-som-berors/>
- 9 En del av stödet utgör ren behandlingsverksamhet, vilket faller inom målområde 5, men det samlade stödet redovisas ändå här under målområde 4.
- 10 <http://www.substanceabusepolicy.com/content/9/1/22>
- 11 Om hänsyn också tas till Beroendecentrums övriga (ej integrerade) öppna mottagningar blir antalet personer ungefär dubbelt så stort medan antalet besök blir drygt dubbelt så stort. Dessutom lades 5 385 personer in för sluten vård.

Innehållet i denna broschyr har sammanställts av Länsstyrelsens ANDT-samordnare Jonas Melinder och Kaisa Snidare

Uppgiftslämnare och kontaktpersoner för respektive myndighet är:

- Kerstin Damström Thakker, SLL
- Ann-Christine Risberg, Polismyndigheten, region Stockholm
- Hans Östman, Tullverket
- Birgitta Nytell, Kriminalvården
- Kaisa Snidare, Länsstyrelsen
- Erik Begler, Stockholms stad

Utgivningsår: 2015

ISBN: 978-91-7281-627-5

Foto omslag: Polismyndigheten

Denna publikation hittar du på vår webbplats
www.lansstyrelsen.se/stockholm

Länssamarbetet för
ANDT-frågor i Stockholms län

Länsstyrelsen
Stockholm

Polisen

Tullverket

Stockholms läns landsting

ANDT